

BAK NYHETENE

DRA TIL SJØS – F

«VÅR VISJON ER AT VI INNEN 2040 SKAL FORSYNE EUROPA MED ELEKTRISK

ENORME ANLEGG: Dette er det britiske havvindprosjektet Thanet, med 100 turbiner av typen MHI Vestas V90. Britene har store mål for sin havvindsatsing, men Norge har ikke satt seg noen mål

Av KJETIL MALKENES HOVLAND /E24

Denne uken la Norges vassdrags- og energidirektorat frem sitt forslag til ny nasjonal ramme for vindkraft på land. Det ble pekt ut 13 områder i Norge de mener egner seg for utbygging av vindkraft. Nå mener flere det bør settes fart på utbygging av flytende havvindkraft i Norge.

El- og IT-forbundets leder Jan Olav Andersen mener det går for tregt med Norges satsing på havvind.

– Dette er en gigamulighet til å produsere store mengder kraft som bygger på kjent teknologi, sier Andersen til E24. **– Hvordan lodder du viljen til å satse politisk?**

– Det virker litt labert. Mange i industrien ønsker en sterkere satsing på dette, særlig innen leverandør- og verftsindustrien. Men det er ikke noe politisk trøkk på det, sier han.

El- og IT-forbundets landsmøte vedtok denne måneden en uttalelse om at Norge bør satse på havvind som del av den pågående elektrifiseringen av samfunnet, for å skape arbeidsplasser og videreutvikle norsk kompetanse.

Forbundets leder mener at Norge særlig bør satse på flytende havvind, for å posisjonere seg for vekst globalt etter hvert som denne teknologien modnes.

– Hvis du vil satse på noe som gir en boost

også til leverandørindustrien i Norge, så bør du satse på flytende havvind. Store flytere til havs kan gi oss industriell utvikling, sier Andersen.

Britene ser store muligheter

Denne uken lanserte britiske Renewable UK og Scottish Renewables en styringsgruppe for flytende havvind, hvor også norske Equinor og Aker Solutions er med, sammen med en rekke underleverandører og giganter som Shell og General Electric.

– Storbritannia har en unik mulighet til å være pionerer innen en ny teknologi med virkelig globalt potensial, sa Emma Pinchbeck, nestleder i Renewable UK.

En rekke norske aktører leverer til havvindbransjen i blant annet Storbritannia, som Fred. Olsen Windcarrier som installerer turbiner, DeepOcean og Siem Offshore som installerer undervannskabler og flere verft som leverer supply- og serviceskip.

Mens Norge ikke har installert noe vindkraft til havs, har Storbritannia 39 havvindparker på til sammen 8000 megawatt og rundt 7200 ansatte innen havvind, og ambisjoner om mer enn å tredoble antallet sysselsatte i bransjen.

8000 megawatt er åtte ganger kapasiteten i Statkrafts Fosen-prosjekt, som er et av Europas største landbaserte vindprosjekter.

Vil satse på flytende vind

Så langt har havvind normalt blitt bygget

VIL BYGGE UT RASKT: El- og IT-forbundets leder Jan Olav Andersen. Foto: NTB SCANPIX

ut med bunnfaste prosjekter, det vil si med fundamenter som plasseres på havbunnen.

Men konseptene for flytende havvind begynnt å modnes, som Equinors Hywind-teknologi. Hvis Norge satser på denne teknologien nå, så kan det skapes arbeidsplasser, tror Andersen.

– Vi har et godt kompetansemiljø på flytende installasjoner i oljesektoren og burde ha lagt til rette for en storstilt satsing både på forskning og utvikling og støtteordnin-

ger som kan føre til utbygging av havvind i norske farvann, legger han til.

Utbygging av havvind vil også gi mer strøm, og det kan brukes til miljøvennlig industri.

– Vi har også alle forutsetninger til å bli store på å produsere ammoniakk og hydrogen ved hjelp av fornybar energi. Så dette kan bli en stor industriell mulighet for Norge, sier Andersen.

Ønsker støtteordninger

Equinor vil bygge flytende havvind på Tampen i Nordsjøen for å elektrifisere noen av oljefeltene sine, og for å realisere dette prosjektet krever Equinor 2,5 milliarder kroner i Enova-støtte.

– Det er ikke nødvendigvis galt, men hvis man skal satse ordentlig må man enten øke Enova-rammene eller etablere egne støtteordninger, sier Andersen.

– I dag er dette teknologi som trenger hjelp for å bli lønnsom. Det er blitt lønnsomt å bygge vindkraft på land på grunn av teknologitvilling, og det er blitt mulig ved hjelp av statsstøtte, legger han til.

– Når vil også flytende havvind bli lønnsomt?

– Vi kan komme dit ganske raskt, tror jeg. Men det forutsetter at man er villig til å investere en del penger for å få det til. Men vil vi dit, så kommer vi dit.

Et globalt marked på 12 000 megawatt flytende havvind i 2030, inkludert 1000 megawatt i Norge, vil kunne gi ringvirkninger på

OR EN MULIGHET!

ENERGI FRA NORSK SOKKEL TILSVARENDE HELE DAGENS GASSEKSPORT»

Mål. Nå ønsker EI- og IT-forbundet fortgang for å skape et hjemmemarked for havvind. Foto: MHI VESTAS

mellom 8000 og 28 000 årsverk i Norge, ifølge en rapport Multiconsult har laget for Equinor.

Ifølge rapporten avhenger disse anslagene mye av om Norge får et hjemmemarked hvor man kan lære og drive innovasjon gjennom pionerprosjekter som Hywind Tampen.

Regjeringen vil ikke støtte

Olje- og energiminister Kjell-Børge Freiberg (Frp) ville ikke sette noe norsk mål for havvindbransjen da han 13. mars ble utfordret av Arbeiderpartiet i Stortinget om et mulig industrieventyr innen havvind.

– Ellers er det et premiss for utbygging av fornybar energi i Norge at denne skal skje på markedsvilkår, det vil si uten subsidier og støtte, sa Freiberg i Stortinget.

EI- og IT-forbundets leder mener det er et feil premiss. Han mener at utviklingen innen vindkraft på land i Norge viser at man raskt kan komme dit at også havvind blir lønnsomt, hvis bransjen bare får litt starthjelp.

– Det er veldig uklokt av regjeringen, for de pengene man velger å investere i en startfase får man tilbake mange ganger senere. Det blir feil av regjeringen bare å lene seg tilbake, sier Andersen.

Kan produsere enorme mengder

Forskere ved Universitetet i Bergen har presentert en visjon om at Norge kan bygge ut havvind som tilsvarer energien i den norske gasssekporten til Europa, i en kronikk i Afteposten.

Professor Finn Gunnar Nielsen, energidirektør Kristin Guldbrandsen Frøysa og direktør for Bjerknessenteret for klimaforskning Tore Furevik illustrerer dette slik:

Siden gass er lite effektivt i bruk kan de 1400 terawattimene med norsk gasssekport erstattes av 560 TWh med strøm. Dette vil i så fall kreve 14 000 turbiner på 10 megawatt hver på norsk sokkel, sier forskerne.

«Dersom vi installerer vindturbinene i våre havområder, vil det kreve cirka 140 ganger 140 kilometer. Arealet tilsvarer kun 2 prosent av norsk økonomisk sone eller 60 prosent av det nye Vestland fylke, skriver forskerne.

Regnestykkene og kostnaden for en storsatsing på havvind kan sikkert diskuteres, men forskerne etterlyser en vilje til å tenke stort om havvind.

«Om en skal lære noe av «Lykkeland», så er det at en må våge å være visjonære, tenke stort og se fremover. Vår visjon er at vi innen 2040 skal forsyne Europa med elektrisk energi fra norsk sokkel tilsvarende hele dagens gasssekport», skriver de.

Også forskere ved Sintef og NTNU har påpekt muligheten for å erobre havet med flytende havvind.

«Vær klar over at vi akkurat har forlatt startstreken i et kappløp om å bli den nasjonen som erobrer havet med vindmøller på dypt vann», skrev sjefforsker John Olav Gjæver i Sintef Energi og direktør Johan E. Husted i NTNU Energi i Adressa denne uken.

Industrien ønsker klart mål

● Rederiforbundet, Norsk Industri og bransjeorganisasjonen Norwea ba i 2017 regjeringen sette en ambisjon om at norske selskaper skal ta 10 prosent av det globale havvindmarkedet.

● Regjeringen har nedfelt i Granavolden-plattformen at den vil satse på demoprojekt innen blant annet havvind, men har ikke noe overordnet mål for havvinden slik som Storbritannia.

● På noe sikt kan vi se for oss en kommersiell aktivitet innen fornybar energi også i norske havområder. Derfor forbereder mitt departement nå åpning av ett eller to områder for konsesjonssøknader om fornybar energiproduksjon til havs, sa olje- og energiminister Kjell-Børge Freiberg (Frp) i Stortinget denne måneden.

Flere partier ønsker havvind

● Miljøpartiet De Grønne tok denne uken til orde for et enormt havvindløft i Norge, med et hårete mål om å installere 25–30 gigawatt havvind innen 2030, nok til å produsere 100 terawattimer strøm årlig.

● Fjorårets norske strømproduksjon var til sammenligning på 145,7 TWh.

● Lignende tanker om havvind kommer fra partiet Rødt, som har lagt frem et representantforslag om en «ny industriell revolusjon».

● Rødt ønsker å bygge ned oljenæringen kontrollert, og annet satse på havvind og hydrogen.

● «For å sikre langsiktig sysselsetting i industrien og redusere utslippene må norsk olje- og gassindustri trappes kontrollert ned samtidig som man styrker eksisterende og bygger opp ny industri. Behovet for rettfærdig omstilling og ny industribygging engasjerer stadig bredere i fagbevegelsen og det norske sivilsamfunnet», skriver Rødt i forslaget.

● Arbeiderpartiet etterlyste denne måneden tiltak fra regjeringen for et nytt industrieventyr innen havvind.